

**SUN'IY INTELLEKT TEHNOLOGIYALARINING INSON HAYOTIDAGI
O'RNI**

Shodiyeva Gulchiroy

Jizzax davlat pedagogika universiteti

Pedagogika-psixologiya va inklyuziv ta'lim fakulteti 2-bosqich talabasi

+998998182306

Annotatsiya : *Ushbu maqolada insoniyat rivojlanishining yangi bosqichi — sun'iy intellekt davriga bag'ishlanadi. Unda "aqli mashinalar"ning kundalik turmush tarzimizga kirib kelishi hamda muloqot madaniyati va intellektual salohiyatimizga ta'siri keng yoritilgan. Maqolada sun'iy intellekt shunchaki yordamchi vositami yoki inson ongining o'rnini bosuvchi kuchmi, degan fundamental savolga javob topishga harakat qiladi. Shuningdek, texnologik inqilob sharoitida insoniy qadriyatlarni saqlab qolish masalalari va kelajakdagi ijtimoiy o'zgarishlar prognoz qilinadi.*

Kalit so'zlar: *Sun'iy intellekt, neyrotarmoqlar, raqamli transformatsiya, avtomatlashtirish, texnologik etika, mehnat bozori, algoritmlar*

Abstract: *This article is devoted to a new stage in the development of humanity - the era of artificial intelligence. It extensively covers the introduction of "smart machines" into our daily lives and their impact on our culture of communication and intellectual potential. The article attempts to answer the fundamental question of whether artificial intelligence is just an auxiliary tool or a force that replaces human consciousness. It also discusses the issues of preserving human values in the context of the technological revolution and forecasts future social changes.*

Ключевые слова: *искусственный интеллект, нейронные сети, цифровая трансформация, автоматизация, технологическая этика, рынок труда, алгоритмы*

Аннотация: *Данная статья посвящена новому этапу развития человечества — эре искусственного интеллекта. В ней подробно рассматривается внедрение «умных машин» в нашу повседневную жизнь и их влияние на культуру общения и интеллектуальный потенциал. В статье предпринята попытка ответить на фундаментальный вопрос о том, является ли искусственный интеллект всего лишь вспомогательным инструментом или силой, заменяющей человеческое сознание. Также обсуждаются вопросы сохранения человеческих ценностей в контексте технологической революции и прогнозируются будущие социальные изменения.*

Keywords: *Artificial intelligence, neural networks, digital transformation, automation, technological ethics, labor market, algorithms*

XXI asrning eng katta texnologik inqilobi shubhasiz sun'iy intellektning yaratilishi va hayotimizga keng ko'lamda kirib kelishidir. Sun'iy intellekt endilikda shunchaki ilmiy-fantastik tushuncha emas, balki iqtisodiy o'sish va ijtimoiy boshqaruvning asosiy

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

poydevoriga aylandi. Biroq, har qanday fundamental kashfiyot kabi, sun'iy intellekt ham insoniyat oldiga ham ulkan imkoniyatlarni, ham murakkab savollarni qo'yimoqda. Sun'iy intellekt so'nggi yillarda jadal rivojlanib, texnologik inqilobning asosiy markaziga aylandi. Ushbu sun'iy intellekt raqamli iqtisodiyotning asosiy yo'nalishiga aylanmoqda. Sun'iy intellekt texnologiyalari raqamli iqtisodiyotda muhim o'rin tutib, biznes jarayonlarini takomillashtirishdan tortib, yangi loyihalar yaratishga qadar keng ko'lamli ta'sir ko'rsatmoqda. Ushbu maqolada, sun'iy intellektning raqamli iqtisodiyotdagi ro'li, uning afzalliklari va muammolariga to'xtalamiz.

Sun'iy intellekt, kompyuter tizimlarining inson aqliy faoliyatini takrorlay oladigan qobiliyatlar majmuidir. Bu texnologiyalar yordamida doimiy dasturiy ta'minotlar, ma'lumotlar bazalari va analitik vositalar orqali katta miqdordagi ma'lumotlarni qayta ishlash, saqlash, uzatish va qarorlar qabul qilish jarayonlarini tezlashtiradi. Raqamli iqtisodiyotda esa, internet va axborot texnologiyalariga asoslangan iqtisodiy hamda ijtimoiy tizimlarni anglatadi. Sun'iy intellekt iqtisodiy faoliyatlarning ko'p qismini raqamlashtirilgan holatda amalga oshiradi. Va shuningdek, axborotlar manbayini kengaytiruvchi va takrorlanuvchi vazifalarni avtomatlashtirish orqali har bir insonning ishchi kuchini tejaydi va samaradorlikni tobora oshirib boradi. Misol sifatida oladigan bo'lsak, mijozlarga xizmat ko'rsatish xizmatlari, avtomatik moliya hisobotlarini amalga oshirish va ishlab chiqarish jarayonlaridagi avtomatlashtirish holatlari bu sohada keng qo'llaniladi. 2024-yilda rivojlanib borilayotgan davlatlarda global moliya bozorida savdo hajmi 70% ga yetgani eng muhim yangiliklardan biri hisoblanadi.

Sun'iy intellekt texnologiyalari orqali biz moliyaviy firibgarlikni aniqlashda samarali amallarni bajara olish imkoniyatiga ega bo'lishimiz mumkin. Banklarda va moliya institutlarida sun'iy intellekt yordamida firibgarlikni aniqlashning samarali amallari dunyo bo'yicha 50% ga oshirilmoqda.

Sun'iy intellekt yordamida reklama va marketing kampaniyalarini rivojlanishi tendensiyalarining darajasi oshdi. 2024-yilning birinchi yarmida global reklama xarajatlari doirasida reklama xarajatlari 60% ni tashkil etdi.

Sun'iy intellekt texnologiyalarining rivojlanishi yosh avlodlarga yangi ish o'rinlarini yaratadi. Masalan, 2024-yilning birinchi yarmida dunyo miqyosida sun'iy intellekt texnologiyalari bilan bog'liq bo'lgan ish o'rinlari soni 10% ga yetdi. Xuddi shunday texnologiyalardan foydalanadigan startaplar soni esa yildan-yilga tobora oshib bormoqda. 2024-yilning birinchi yarmida sun'iy intellekt bilan bog'liq startaplar startaplar bozorining 25% ini egalladi.

O'zbekistonda sun'iy intellektning yuksalishi: So'nggi yilgi tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki O'zbekiston sun'iy intellekt sohasida sezilarli yutuqlarga erishib kelmoqda. Xususan, innovatsiyalashgan tehnologiyaga bo'lgan qiziqish ortib borayotganligi hamda raqamli axborot markazlariga bo'lgan qarashlar bilan mamlakatning xarhil mintaqalarida turli sohalarda taraqqiyotni ta'minlashga qaratilgan sun'iy intellektidan foydalanmoqda. O'zbekistondagi sun'iy intellektning hozirgi kunda rivojlanish bosqichlari hamda uning

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIY TAFAKKUR VA INNOVATION G'OYALAR

qo'llanilishi borasida oldinda turgan muammolar va imkoniyatlarni o'rganib boriladi. Texnologik innovatsiyalarga qiziqish ortib borayotganligi va raqamli transformatsiyaga bo'lgan qarashlari bilan mamlakat turli sohalarda taraqqiyotni ta'minlash uchun sun'iy intellektdan foydalanmoqda. Ushbu maqola O'zbekistondagi sun'iy intellektning hozirgi holati, uning qo'llanilishi hamda oldinda turgan muammolar va imkoniyatlarni o'rganadi. So'nggi yillarda O'zbekiston sun'iy intellekt (AI) sohasida sezilarli yutuqlarga erishmoqda.

O'zbekistonning sun'iy intellektni qo'llashi ko'p hollarda global tendentsiyalarda o'z aksini topadi, bunda davlatlar o'zaro hamkorlik aloqalarini yanada rivojlantirish orqali sun'iy intellektning iqtisodiy taraqqiyoti amalga oshirish, davlat xizmatlarini yaxshilash va ijtimoiy muammolarni hal qilish imkoniyatlarini tobora ko'proq tan olmoqda. O'zbekiston hukumati sun'iy intellektni o'zining milliy strategiyalari sifatida qo'shishi kabi bir qator majburiyatlarni namoyish eta boshladi va ushbu texnologik taraqqiyotni qo'llab-quvvatlash bo'yicha tashabbuslar ustida faol ishlamoqda.

Sun'iy intellekt raqamli iqtisodiyotning ajralmas qismi hisoblanib, u iqtisodiy jarayonlarni yanada samarali hamda individuallashtirishga yordam beradi. Lekin sun'iy intellektning ijobiy jihatlariga nisbatan salbiy jihatlarini ham bor, texnologiyalarining samarali rivojlanishi va ularning keng qo'llanilishi bilan bog'liq muammolarni ham inobatga olish zarur. Ma'lumotlar maxfiyligi, ish bilan taminlash, texnologik qaramlik va axloqiy masalalarni tez va samarali hal qilish orqali sun'iy intellekt texnologiyalarining ijobiy ta'sirini maksimal darajada oshirish mumkin. Raqamli iqtisodiyotning kelajagi sun'iy intellektning bir qancha muammolarni bartaraf etishi va yangi imkoniyatlarni yaratishi bilan chambarchas bog'liqdir. O'zbekistonda sun'iy intellektning yuksalishi raqamli axborotlarni hamda texnologik taraqqiyot sari muhim tashlangan qadamdir. Qiyinchiliklar saqlanib qolayotgan bo'lsa-da, mamlakatning sun'iy intellektni turli tarmoqlarga birlashtirish majburiyati yuzasidan iqtisodiy o'sish, davlat xizmatlarini yaxshilash va yanada takomillashtirish orqali hayot sifatini oshirish uchun istiqbolli imkoniyatlarini yaratib berdi. Mavjud muammolarni hal qilish hamda hamkorlik va inuchun imkoniyatlardan foydalanish orqali O'zbekiston sun'iy intellektning to'liq salohiyatidan foydalanishi va raqamli asrning yetakchisi sifatida o'zini namoyon qilishi mumkin.

Diagnostika va davolash: sun'iy intellekt ilovalari diagnostika aniqligi va davolashni rejalashtirishni yaxshilaydi. Mashinani o'rganish algoritmlari kasalliklarni erta aniqlash va shaxsiylashtirilgan davolash rejalarini tavsiya qilish uchun tibbiy ma'lumotlarni tahlil qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Gulyamov, S. S. va boshqalar. (2020). Raqamli iqtisodiyotda blokcheyn texnologiyalari. T.: TMI.

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Qarori. "Sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etish bo'yicha shart-sharoitlar yaratishga oid chora-tadbirlar to'g'risida" (2021-yil 17-fevral, PQ-4996-son).

3. Mamatov, N. (2021). Sun'iy intellekt asoslari. O'quv qo'llanma.

4. <http://naesmi.uz/>

5. Russell, S., & Norvig, P. (2020). Artificial Intelligence: A Modern Approach. Pearson. (SI bo'yicha dunyodagi 1-raqamli darslik).